

Sygn. akt III Ca 1211/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Arkadia Wyraz - Wieczorek

Sędzia SO Anna Hajda (spr.)

Sędzia SR (del.) Roman Troll

Protokolant Renata Krzysteczko

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 listopada 2014 r. w G.

sprawy z powództwa M. Ś.

przeciwko D. Ś.

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

na skutek skargi pozwanego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej z dnia 31 stycznia 2013 r. w sprawie III RC 800/12

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 28 kwietnia 2014 r., sygn. akt III RC 494/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i 2 w ten sposób, że:

1. uchyla wyrok Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej z dnia 31 stycznia 2013 r. w sprawie sygn. III RC 800/12;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem kosztów postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Roman Troll SSO Arkadia Wyraz-Wieczorek SSO Anna Hajda

Sygn. akt III Ca 1211/14

UZASADNIENIE

Pozwany M. Ś. wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej w sprawie III RC 800/12, uchylenie wyżej wskazanego wyroku i oddalenie powództwa. Uzasadniając skargę, pozwany podniósł, że Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej uchylił obowiązek alimentacyjny powoda wobec pozwanego. W postępowaniu tym pozwany był reprezentowany przez kuratora, mimo że powód znał adres pozwanego, gdyż pozwany wysyłał do niego listy, zaświadczenia z uczelni i kartki z życzeniami urodzinowymi. Powód dokonywał

przelewu alimentów na konto pozwanego w Irlandii. Przyjmując, że powód nie znał adresu pozwanego, to winien on był wykazać się należyłą starannością w ustaleniu tego adresu, mógł uzyskać tę informację od rodziny pozwanego lub za pośrednictwem komunikatorów i portali społecznościowych. Nadto wskazał, iż Sąd ustanowił kuratora z naruszeniem prawa, a z ostrożności procesowej, zauważył, iż ten nie wypełnił należycie swych obowiązków.

Powód wniósł o oddalenie skargi w całości, zasądzenie na jego rzecz koszt postępowania.

Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2014 roku Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej oddalił skargę i nie obciążył skarżącego kosztami postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że wyrokiem z dnia 31 stycznia 2013r., w sprawie III RC 800/ 12 Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej uchylił alimenty zasądzone od powoda M. Ś. na rzecz pozwanego D. Ś. w kwocie po 350 zł., miesięcznie poczynając od dnia 1 listopada 2012r. Powyższy wyrok uprawomocnił się 22 lutego 2014r. W postępowaniu tym pozwany działał przez kuratora w osobie adwokata R. R., ustanowionego zarządzeniem z dnia 11 grudnia 2012r. Powód uprawdopodobnił, że miejsce pobytu pozwanego nie jest znane dołączając do pozwu pismo Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw wewnętrznych z dnia 26 września 2012r., z którego wynikało, że pozwany nie posiada stałego ani czasowego zameldowania na terenie kraju. Na rozprawie w dniu 28 stycznia 2013r. kurator pozwanego oświadczył, że przeprowadził dochodzenie w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego i na podstawie informacji uzyskanych od jego sąsiadów ustalił, że przebywa on za granicą.

W toku postępowania kurator wniósł o oddalenie powództwa.

Pozwany wniósł o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej z dnia 31 stycznia 2013r. Postanowieniem z 17 lipca 2013 roku Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej oddalił wniosek.

Strony pozostają w konflikcie, nie chciały utrzymywać ze sobą kontaktów. Powód nie znał adresu pozwanego, posiadał jedynie informację, iż przebywa on wraz z najbliższą rodziną w Irlandii. Pozwany kontaktował się z powodem listownie podając jedynie numer konta bankowego na który ten ostatni miał przelewać alimenty. Pozwany kontaktował się także z żoną powoda, w celu uzyskania podwyższenia wypłacanych przez powoda alimentów, jednakże jej również nie chciał zdradzić swojego adresu. Powód zwracał się do Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, gdzie uzyskał informacje, iż pozwany nie posiada miejsca zameldowania w Polsce.

W tak ustalonym stanie faktycznym zważył Sąd Rejonowy, że zgodnie z art. 143 k.p.c. jeżeli stronie, której miejsce pobytu nie jest znane, ma być doręczony pozew lub inne pismo procesowe wywołujące potrzebę podjęcia obrony jej praw, doręczenie może do chwili zgłoszenia się strony albo jej przedstawiciela lub pełnomocnika nastąpić tylko do rąk kuratora ustanowionego na wniosek osoby zainteresowanej przez sąd orzekający. Natomiast w myśl art. 144 § 1 k.p.c. Przewodniczący ustanowi kuratora, jeżeli wnioskodawca uprawdopodobni, że miejsce pobytu strony nie jest znane. W sprawach o roszczenia alimentacyjne, jak również w sprawach o ustalenie pochodzenia dziecka i o związane z tym roszczenia, przewodniczący przed ustanowieniem kuratora przeprowadzi stosowne dochodzenie w celu ustalenia miejsca zamieszkania lub pobytu pozwanego. Obowiązek przeprowadzenia opisanego wyżej dochodzenia dotyczy jedynie spraw o zasądzenie i podwyższenie alimentów. Nie obejmuje spraw, których przedmiotem jest uchylenie obowiązku alimentacyjnego.

Usprawiedliwione było ustanowienie w trybie art. 143 i 144 k.p.c. kuratora dla pozwanego, powód bowiem dołączył do swojego wniosku informację z Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a tym samym wystarczająco uprawdopodobnił, że pozwany nie ma miejsca zamieszkania na terenie Polski. Powód wykazał także, że pozwany nie chciał podać mu swojego adresu, a dotychczasowe alimenty były przesyłane bezpośrednio na konto pozwanego. Tym samym to pozwany swoim zachowaniem przyczynił się do tego, że doręczenie mu odpisu pozwu dotyczącego uchylenia obowiązku alimentacyjnego było niemożliwe.

W myśl art. 401 pkt 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź jeżeli skutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania; nie można jednak żądać wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania ustała lub brak reprezentacji był podniesiony w drodze zarzutu albo strona potwierdziła dokonane czynności procesowe.

Nie uzasadnia wznowienia postępowania w myśl art. 401 pkt 2 k.p.c. okoliczność wskazana przez skarżącego, że kurator ustanowiony w sprawie nienależycie bronił jego interesów. Nawet bowiem obiektywnie słuszne niezadowolenie reprezentowanego z działalności kuratora nie może być uznane za przyczynę nieważności, o której tu mowa. Na dodatek pozwany był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata, a co za tym idzie nie może być mowy o nienależytej reprezentacji pozwanego.

Art. 412 § 2 k.p.c. stanowi, iż po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd stosownie do okoliczności bądź oddala skargę o wznowienie, bądź uwzględniając ją zmienia zaskarżone orzeczenie albo je uchyla i w razie potrzeby pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

W tym stanie rzeczy i na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. oddalono skargę o wznowienie.

Na zasadzie art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył pozwanego kosztami postępowania.

Z wyżej wskazanym orzeczeniem nie zgodził się pozwany wywodząc apelacje i zaskarżając wyrok w całości. Skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, a to : - art. 144 kpc poprzez jego błędną interpretację i przyjęcie, że powód uprawdopodobnił, że miejsce pobytu pozwanego nie jest znane, a tym samym zasadne było wyznaczenie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu, mimo nieprzeprowadzenia dochodzenia zmierzającego do ustalenia miejsca pobytu pozwanego; - art. 401 pkt 2 kpc poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, iż nie ma podstaw do wznowienia postępowania, mimo, iż ze zgromadzonych dowodów wynika, że z uwagi na naruszenie prawa powoda i zatajenie informacji o miejscu pobytu pozwanego doszło do pozbawienia pozwanego możliwości działania; - art. 412 § 1 kpc poprzez jego niezastosowanie i nie rozpoznanie istoty sporu w granicach zakreślonych przez podstawę wznowienia tj. nie zbadanie w sposób należyty czy doszło ze strony Sądu orzekającego do naruszenia prawa przy ustanowieniu kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu, w szczególności czy dochodzenie w sprawie miejsca pobytu pozwanego obligatoryjne w postępowaniu o świadczenia alimentacyjne zostało przeprowadzone oraz czy doszło do naruszenia prawa przez powoda domagającego się ustanowienia kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu, mimo posiadania przez niego możliwości dowiedzenia się o adresie pozwanego oraz pominięcie dowodów przeprowadzonych na rozprawie w dniu 16 października 2013 roku i nierozpoznanie merytorycznie sprawy pod kątem istnienia obowiązku alimentacyjnego powoda względem pozwanego; - art. 233 § 1 kpc poprzez niewszechstronną ocenę dowodów, w szczególności zeznań powoda złożonych na rozprawie w dniu 11 grudnia 2013 roku w kontekście jego twierdzeń i zeznań w pierwotnym postępowaniu, a które to dowody wskazują na wiedze powoda o tym, że pozwany zamieszkuje w Irlandii, na to że z łatwością mógł on dowiedzieć się o adresie pozwanego, a także na fakt wprowadzenia Sądu w błąd odnośnie jego wiedzy o miejscu pobytu pozwanego; - art. 233 § 1 kpc poprzez jego niezastosowanie i pominięcie w swoich rozważaniach okoliczności wynikających z zeznań świadka B. S. oraz dowodu z dokumentu – potwierdzenia przelewu alimentów dla pozwanego; - art. 233 § 1 kpc poprzez jego niezastosowanie i nie uwzględnienie okoliczności wynikających z zeznań świadka A. Ś. przesłuchanej na rozprawie w dniu 16 października 2013 roku, mimo, iż z tego zeznania wynika, że świadek – zona powoda miała kontakt z matką pozwanego i samym pozwanym; - art. 233 § 1 kpc poprzez ocenę dowodów niezgodną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego poprzez ustalenie, że pozwany nie chciał podać powodowi swojego adresu na podstawie dokumentu w postaci koperty z przesyłką nadana przez pozwanego kierowaną do powoda; - art. 233 § 1 kpc poprzez pominięcie dowodów zgromadzonych w aktach sprawy wskazujących na okoliczność pobierania przez pozwanego nauki w kontekście przesłanek uchylecia obowiązku alimentacyjnego rodzica względem dziecka; - art. 316 § 1 kpc poprzez wydanie wyroku z pominięciem istotnych okoliczności wynikających ze zgromadzonego materiału dowodowego; - art. 328 § 2 kpc poprzez jego

niezastosowanie i brak ujęcia w uzasadnieniu dowodów na których się oparł i przyczyn dla których innym dowodom odmówił wiarygodności.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący domagał się uchylecia wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej z dnia 31 stycznia 2013 roku, sygn. akt III RC 800/12, zniesienia postępowania w sprawie i oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych. Jako ewentualny sformułowano w apelacji wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację powód domagał się jej oddalenia i zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego musiała odnieść skutek, aczkolwiek nie do końca z przyczyn w niej podniesionych.

Pozwany domagał się wznowienia postępowania w sprawie Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej oznaczonej sygn. akt III RC 800/12, wskazując jako podstawę skargi przepis art. 401 pkt 2 kpc, zgodnie z którym można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź też wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania. Zatem rolą Sądu rozpoznającego skargę było ustalenie czy ziściła się któraś ze wskazanych wyżej przesłanek uzasadniających uwzględnienie skargi. W ocenie Sądu Okręgowego, analiza akt sprawy III RC prowadzić musi do wniosku w przedmiocie zasadności skargi. Zarządzeniem z dnia 11 grudnia 2012 roku ustanowiono kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego D. Ś., w celu reprezentowania go w tej sprawie. Równocześnie w punkcie drugim skuteczność doręczenia odpisu pozwu do rąk kuratora uzależniona została od upływu jednego miesiąca od wywieszenia ogłoszenia w budynku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej i lokalu Urzędu Miejskiego w R.. W aktach sprawy brak informacji o terminach wywieszenia ogłoszenia, niemniej ze zwrotnych potwierdzeń odbioru wynika, że ogłoszenie zostało dostarczone do Biura Podawczego Sądu, celem wywieszenia na tablicy ogłoszeń w dniu 4 stycznia 2013 roku (k. 31 akt), a do Urzędu Miasta w R. w dniu 9 stycznia 2013 roku (k.24 akt). Zatem najwcześniej ogłoszenie mogło być wywieszone w wyżej wskazanych datach. Termin jednego miesiąca, od upływu którego uzależniona została skuteczność doręczenia pozwu upływał odpowiednio w dniu 4 lutego 2014 roku i w dniu 9 lutego 2014 roku. Rozprawa natomiast została wyznaczona na dzień 28 stycznia 2013 roku. Podczas tejże rozprawy Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe, zamknął rozprawę i postanowił ogłoszenie wyroku odroczyć do dnia 31 stycznia 2013 roku. Wyrok w sprawie został ogłoszony w dniu 31 stycznia 2013 roku.

Powyższe ustalenia muszą prowadzić do wniosku, że ogłoszenie rozstrzygnięcia w sprawie nastąpiło przed skutecznym doręczeniem odpisu pozwu do rąk kuratora, która to okoliczność uzasadnia stanowisko skarżącego w przedmiocie pozbawienia go prawidłowej reprezentacji w procesie, co z kolei stanowi o zasadności skargi. Niezależnie od powyższego – zdaniem Sądu Okręgowego – z uwagi na charakter roszczenia o uchylenie obowiązku alimentacyjnego, w sprawie III RC 800/12 należało przeprowadzić stosowne dochodzenie w celu ustalenia miejsca zamieszkania lub pobytu pozwanego, zgodnie z dyspozycją art. 144 § 1 zd. 2 kpc. Wymóg ten w omawianej sprawie nie został spełniony

Reasumując powyższe, Sąd Okręgowy doszedł do odmiennych niż Sąd I instancji wniosków odnośnie zasadności skargi. Wobec faktu, iż podstawą skargi był przepis art. 401 pkt 1 kpc, objęte skargą o wznowienie orzeczenie zostało uchylone, stosownie do dyspozycji art. 412 § 2 kpc. Orzeczenie o kosztach postępowania uzasadnia przepis art. 98 kpc, art. 108 § 1 kpc i § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Dlatego orzeczono jak w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono stosownie do wyniku tego postępowania, na zasadzie art. 98 kpc, art. 108 § 1 kpc i § 6 pkt 3 w zw z § 13 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

SSR(del) Roman Troll SSO Arkadia Wyraz – Wieczorek SSO Anna Hajda